

Undersøkelse tre regioner

Litt historikk

2004: Fysisk akt og skolemåltid

2006: Fem kriterier bh

2010: Barnehageloven hefre

2011: kriterier for bh-vgs (Østfold, Oppland, Telemark, Vestfold (FM), Elevorg.)

2011: Folkehelseloven

2012: Samarbeidsavtaler kommuner

2014: helsefremmende vgs (FT-sak)

2019: Helsetjenesten/skole (kap. 5 og helsestasjon 0-5 år)

2020: Fagfornyelsen

2021: Internasjonalt (Sverige, Polen, Tsjekkia)

2022: Nye kommuneavtaler, revidering veiledere (nett)

2024: Fra løst samarbeid til?

Mandat

FT-sak 108/2014

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. Fylkestinget tar rapporteringen om status og framdrift i arbeidet til orientering.
2. Kunnskap om årsakssammenhenger på den høye rapporteringen av psykiske helseplager i UngDataundersøkelsen bes innhentet. Eventuelle mangler i kunnskapsgrunnlaget må dekkes av nye analyser/undersøkelser. Effektive tiltak implementeres i veilederen til kriteriene.
3. Fylkestinget tilrår en utprøving av delfinansiert mat ved 2-3 skoler.
4. **Arbeidet med helsefremmende videregående skoler følges for øvrig opp med de tiltak som foreslås i saken.**

Bodø den 28.08.2014

Tomas Norvoll fylkesrådsleder

Anbefalte kriterier for helsefremmende videregående skoler

God helse er viktig for ungdoms utvikling og evne til mestring og læring. Videregående skole er en viktig arena for å formidle og opparbeide gode levevaner. Det forutsettes at skolen er godkjent etter forskrift om miljørettet helsevern.

Formål

Helsefremmende videregående skoler skal bidra til god helse, trivsel, læring og gode holdninger for elever og ansatte.

1. Helsefremmende arbeid er forankret i skolen
Det helsefremmende arbeidet er forankret i skolens styringsdokumenter, vedtekter, årsplan og arbeidsmåter. Arbeidet er forankret i alle ledd, hos både elever, ansatte og ledelse. Arbeidet evalueres jevnlig, og det er etablert tydelige og avklarte rapporteringsrutiner

2. Skolen arbeider systematisk for å fremme psykisk helse og godt psykososialt miljø
Skolen arbeider aktivt for at den enkelte elev skal oppleve trivsel, trygghet og sosial tilhørighet. Det arbeides aktivt med forebygging av mobbing og krenkelser. Skolen har elevtjeneste som samler ulike fagfelt som rådgivere (karriere- og sosialpedagogiske), miljøarbeidere og skolehelsetjenesten.

3. Skolen tilrettelegger for at elevene skal være fysisk aktive minst 30 minutter hver dag
Aktiviteten skal være variert, medføre økt aktivitetsnivå og føre til at kroppen blir utfordret fysisk på ulike måter. Aktiviteten kan deles opp i flere bolker og bør foregå både ute og inne. Det oppfordres til aktiv bruk av skoleveien. Kropps- og ulykkesundervisningen er tilrettelagt for bevegelsesglede og mestring for alle elever.

4. Nasjonale retningslinjer for skolemåltidet følges
Skolen bør ha matbod eller kantine som stimulerer elevene til sunne valg. Det er lagt til rette slik at det er enkelt å velge kaldt vann som tørstedrikk.

5. Skolen er tobakks- og rusfri
Det er ikke tillatt å bruke røyk, snus eller andre rusmidler i løpet av skoletiden. Dette gjelder alle elever og alle ansatte som har kontakt med elever i løpet av skoletiden.

6. Skolen har en tilfredsstillende tverrfaglig skolehelsetjeneste
Skolehelsetjenesten skal være tilgjengelig på skolen som et gratis lavterskeltilbud med mulighet for drop-in for elevene. Skolehelsetjenesten er elevenes «bedriftshelsetjeneste», og skal være tverrfaglig.

7. Skolen sikrer medvirkning og medbestemmelse
Skolen skal sørge for at elever deltar i egne organer som sikrer medvirkning og medbestemmelse i forhold til læringsmiljø, arbeidsforhold og velferdsinteresser.

8. Skolen gir opplæring i levevaner og har arbeidsmåter som fremmer helse
Elevene får opplæring i helsefremmende levevaner. Læringsmål knyttes opp mot generell del i læreplanen og kompetansemål i fellesfag og programfag. Elevens ansvar for egen helse tas opp i elevsamtalen.

9. Skolen arbeider systematisk med sikkerhetsfremmende og ulykkesforebyggende arbeid
Skolen arbeider med å fremme bevissthet og handlingsberedskap om sikkerhetsfremmende og ulykkesforebyggende tiltak og har gode rutiner for internkontroll i forhold til sikkerhet og beredskap.

10. Skolen har etablert tverrfaglig samarbeid
Skolen arbeider tverrfaglig og tverretattlig med andre tjenester og aktører for helhetlig innsats rundt elevene.

Ung inkludering – mål og tiltak

Mål	Tiltak	Tiltak	Tiltak	Tiltak
Bidra til gode oppvekstvilkår	Følge opp avtale om folkehelse og lokal samfunnsutvikling	Videreutvikle samarbeidet om helsefremmende barnehager og grunnskoler ved å opprette arbeidsgrupper for barnehage-, grunnskole-, og videregående nivå som reviderer og videreutvikler kriterier og tilbud	Utvikle og implementerende felles tilbud som bidrar til at barn og unge får kompetanse om sin egen utvikling og verktøy	Utvikle kompetansetiltak i relasjonsbygging for alle som jobber med opplæring, og vurdere om disse skal være obligatoriske moduler for alle ansatte
Unges tilknytning til lokalmiljøet	Samarbeide med 5 kommuner for å pilotere et felles løft for å legge til rette for inkluderende møteplasser, blant annet gjennom åpne offentlige bygg på ettermiddagstid	Samarbeide med 5 kommuner og lokalt næringsliv for å utvikle nye mobilitetstilbud på fritiden for barn og unge i spredtbygde områder	Samarbeide med 5 kommuner og lokalt arbeidsliv om tiltak som kan gi barn og unge kunnskap om veier for å kvalifisere seg til lokalt arbeidsliv og hvilke karrieremuligheter som finnes lokalt. Alle 10. klassinger bør få tilbud om sommerjobb	

Samarbeid mellom Kunnskap og kompetanse/ Folkehelse og lokal samfunnsutvikling – Delmål 2

Universelt overgangsarbeid	IKO-metodikk og journalverktøy /SIDE	Alle skoler skal ha tiltak for hybelboere	YAM – Youth Awareness of Mental Health
Helhetlig oppfølging i lære	Pilotere prosjekter for å forebygge skolefravall, MIO (7) og GPS (8)	Pilotere et søkbart alternativt tilbud etter 10. trinn	Styrke opplæring i samisk (8 underpkt.)
Holdningskampanje mot forskjellsbehandling av unge med funksjons-nedsettelser	Utarbeide mulighetsplakat om unge med funksjons-nedsettelsers rettigheter	Bidra til arbeidet med pilotkommuner for unges tilknytting til lokalmiljøet	Styringsgruppe og gjennomføringsteam et
Kartlegge og samle samisk undervisningsopplegg	Opprette fagnettverk med nettverkskoordinator	Styrke samisk gjennom bruk av samisk undervisning	

Kommuneavtalen

Gode lokalsamfunn for ALLE

Partnerskapsavtale mellom(kommune) og Nordland fylkeskommune

Hovedmål

Utvikle partnerskap som bidrar til at befolkningen i Nordland opplever god livskvalitet og mulighet til å delta og bidra i samfunnet.

Delmål

1. Alle i Nordland skal oppleve tilhørighet gjennom å tilrettelegge for at folk kan møtes for sosial og fysisk aktivitet.
2. Legge til rette for at alle unge i Nordland deltar i jobb, utdanning eller aktiviteter som bidrar til opplevelsen av å være en del av et fellesskap. Det er spesielt viktig å ha tiltak som virker for dem som lever i familier med lav inntekt.
3. Utvikle, tilby og benytte verktøy som skaper engasjement for en helsefremmende og bærekraftig samfunnsutvikling i nord.

Fylkeskommunens rolle:

- Lage en oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i fylket.
- Ha en administrativ og politisk forankring av arbeid med sosial bærekraft og folkehelse.
- Bidra gjennom planveiledning og samarbeid om stedsutvikling
- Tilby tverrfaglig kompetanseheving på langsiktige samfunnsprosjekter i kommunene.
- Koble sammen utviklingsaktører, prosjekter og satsninger for å oppnå dialog og samproduksjon.
- I samarbeid med kommunene utvikle og tilby metoder og verktøy som skaper engasjement for økt tilhørighet, trygghet, tillit og tilgang til utdanning, arbeid og gode nærmiljø.
- Videreformidle oversikt over interne og eksterne søkbare midler.
- Tilrettelegge for at eksempler og metoder fra kommuner deles og løftes fram.
- Være pådriver for nettverksbygging og partnerskap.
- Være pådriver for å gjøre Nordland aktuell opp mot nasjonale og internasjonale kompetansemiljø og satsninger.

Kommunens rolle:

- Lage en oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i kommunen
- Ha en administrativ og politisk forankring av arbeid med sosial bærekraft og folkehelse.
- Sikre god forankring av arbeidet med folkehelse i kommunens planer.
- Samarbeide med andre kommuner og relevante aktører.
- Benytte metoder, strategier og verktøy som skaper tilhørighet, trygghet, tillit og tilgang til utdanning, arbeid og gode nærmiljø.
- Bidra inn i satsninger for helsefremmende og bærekraftig samfunnsutvikling
- Synliggjøre gode resultater som oppnås gjennom samarbeid.

Innsatsområder

1. Framtidsrettet stedsutvikling og attraktive steder å møtes

Tilrettelegging av offentlige steder mennesker kan møtes for sosial og fysisk aktivitet, bidrar til å styrke opplevelsen av tilhørighet, identitet og gode liv. En slik stedsutvikling er verdifull for alle aldersgrupper, men har særlig betydning for at barn, unge, eldre og sosialt utsatte borgere skal føle seg inkludert. Et bredt mangfold av steder å møtes er derfor viktig, både utendørs og innendørs. En relevant samfunnsoppgave er å kartlegge hvilken rolle skoler, bibliotek og andre offentlige bygg, samt utemiljøer og friluftsområder, kan ha som møteplasser.

Denne tilnærmingen kan være en god sirkulærøkonomisk investering, som også er positiv for klima og miljøutfordringene vi står ovenfor. Å tilrettelegge for flere steder folk kan møtes for lek, utfoldelse, kunst- og kulturaktiviteter bidrar til å forebygge ensomhet og inaktivitet. Dette bygger opp under behovet for å styrke frivillig sektor og tilrettelegge for økt samfunnsdeltakelse i befolkningen.

2. Barnehage og skole som utvikler og iverksetter av læring, helse og livskvalitet

Å gå i barnehage og skole i inspirerende og trygge miljø, bidrar til at barn og unge får like muligheter for utvikling av gode liv. I Nordland satses det videre på arbeid med helsefremmende barnehager- og skoler. Systematisk og langsiktig helsefremmende arbeid skal styrke barn og unges psykiske og fysiske helse, mens økt medvirkning og deltakelse skal gjøre at alle føler seg inkludert. Utvikling av verktøy og materiell for evaluering og utvikling, gjøres basert på barnehagenes og skolenes behov.

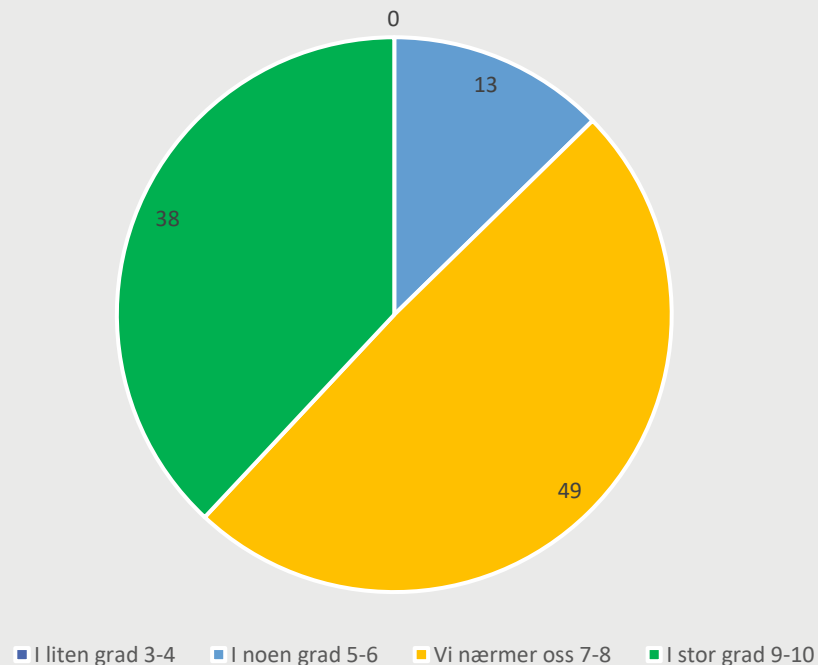
3. Kommunikasjon, informasjon og formidling

God kompetanse, tilstrekkelige ressurser og verktøy for kommunikasjon, er avgjørende for at samarbeid skal bidra til å nå målene. Det skaper en felles forståelse av utfordringer og muligheter i nordlandssamfunnet. Basert på faktiske behov, kan offentlig sektor i større grad ta i bruk kommunikasjonsmetoder og verktøy for å fremme sosiale, økonomiske- og klimasmarte valg. Det må være lett for enkeltpersoner, grupper, beslutningstakere og organisasjoner å ta gode valg for seg selv, omgivelsene rundt og samfunnet for øvrig.

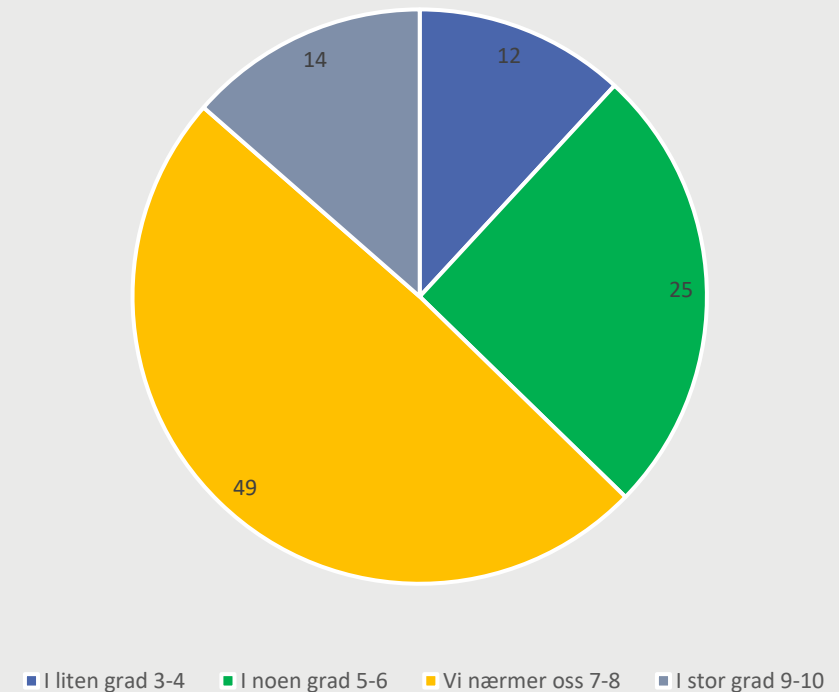
Respons 2023

Helsefremmende hverdag

I hvor stor grad opplever dere at hele barnehagen sikrer en helsefremmende barnehagehverdag. Prosent

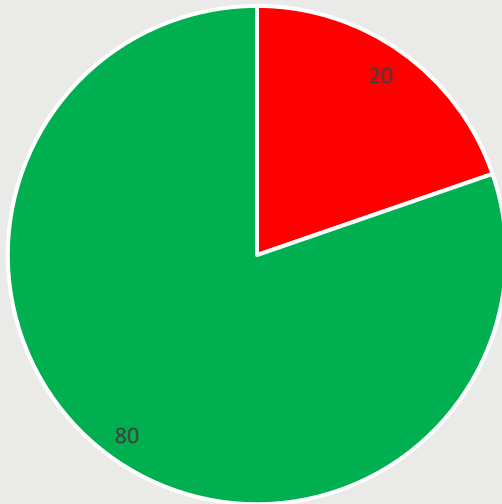

I hvor stor grad mener dere at hele skolen sikrer en helsefremmende hverdag, prosent

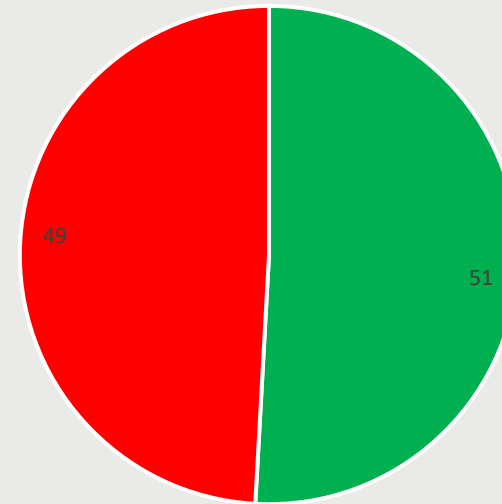
Jevnlig evaluering

Gjennomfører dere jevnlig evaluering for å sikre hefre
bhhverdag? Prosent

■ Nei ■ Ja

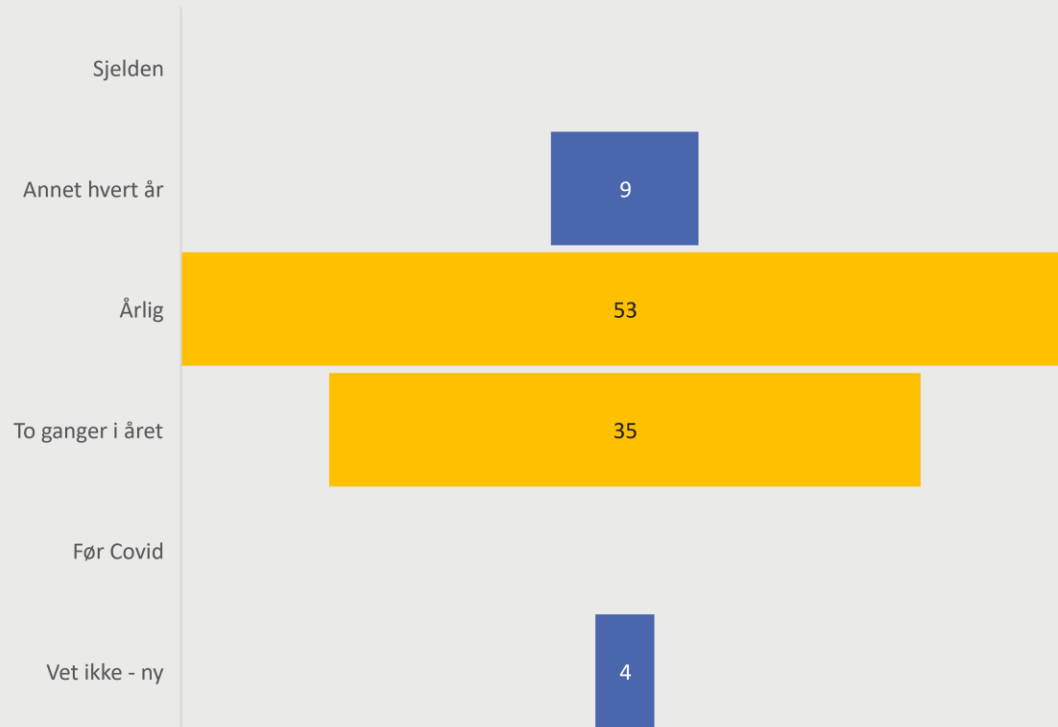
Gjennomfører dere jevnlig evaluering for å sikre hefre
skhverdag? Prosent

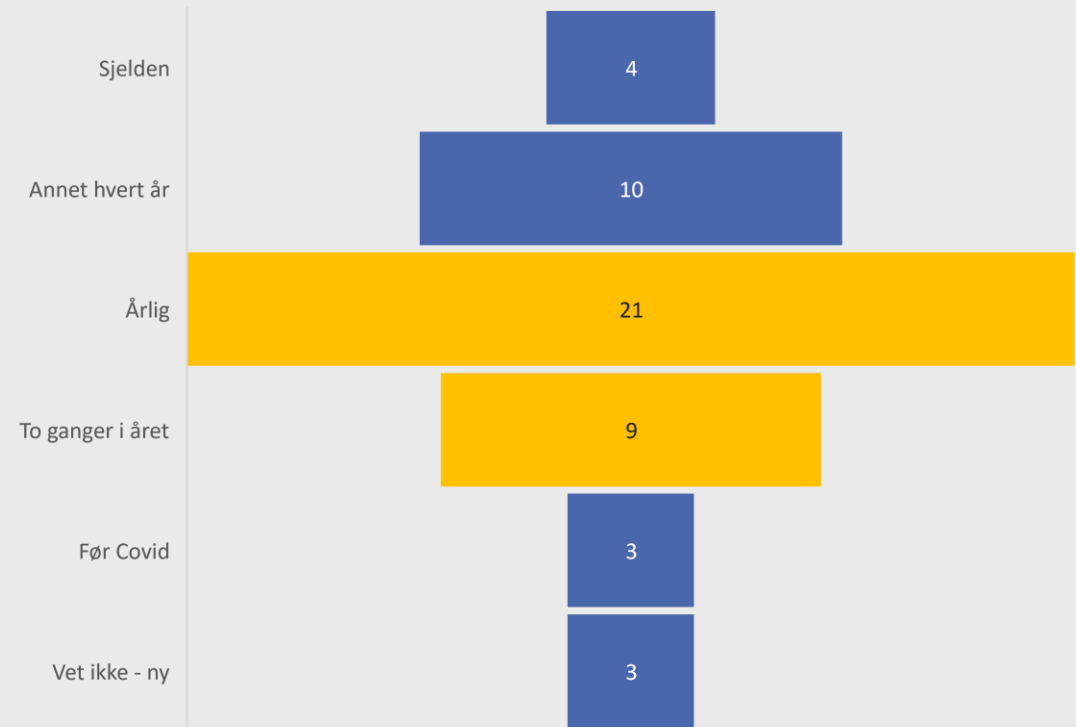
■ Nei ■ Ja

Gjennomføring av egenevaluering

Gjennomføring av egenevaluering bh. Prosent

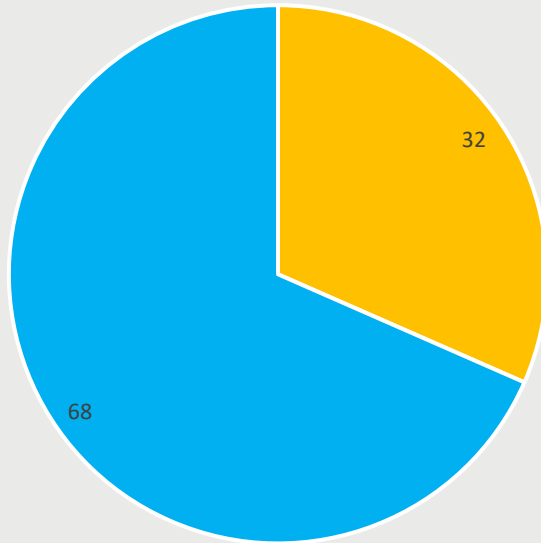

Gjennomføring av egenevaluering

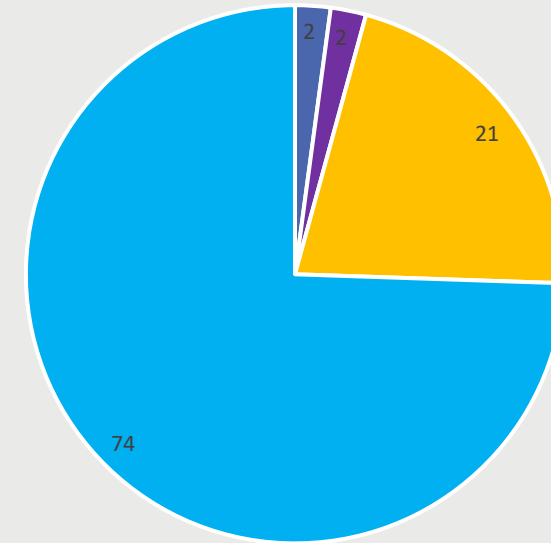
Hvordan?

Hvordan gjennomføres egevaluering bh? Prosent

■ Ståstedsanalysen ■ Diskusjon og personalmøter

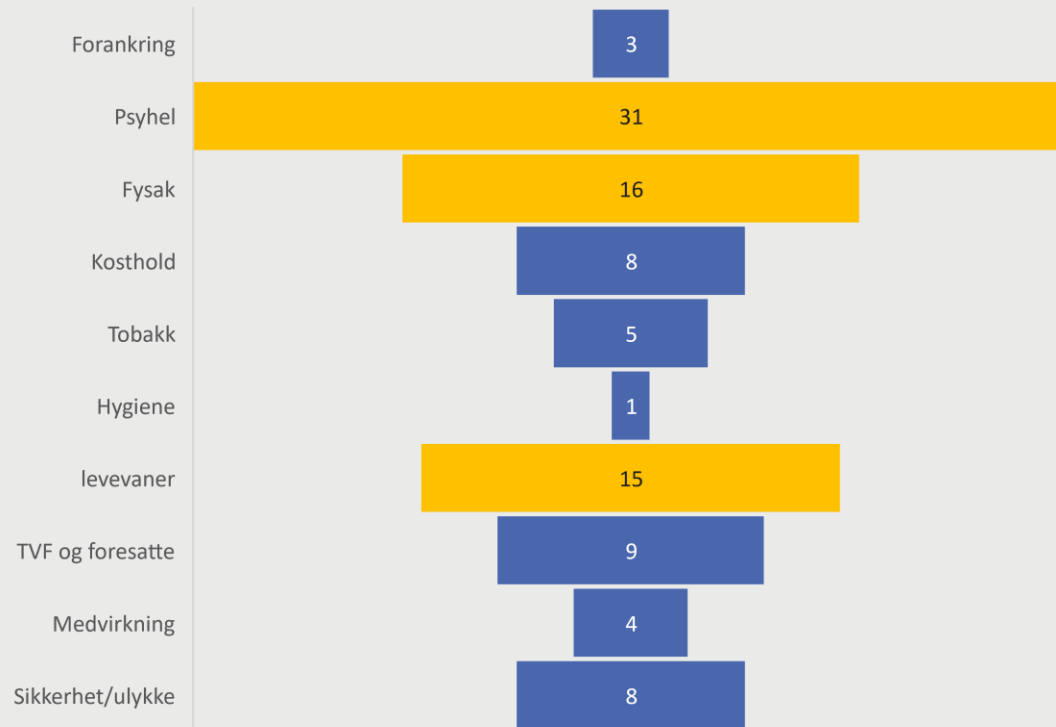
Hvordan gjennomføres egevalueringen sk? Prosent

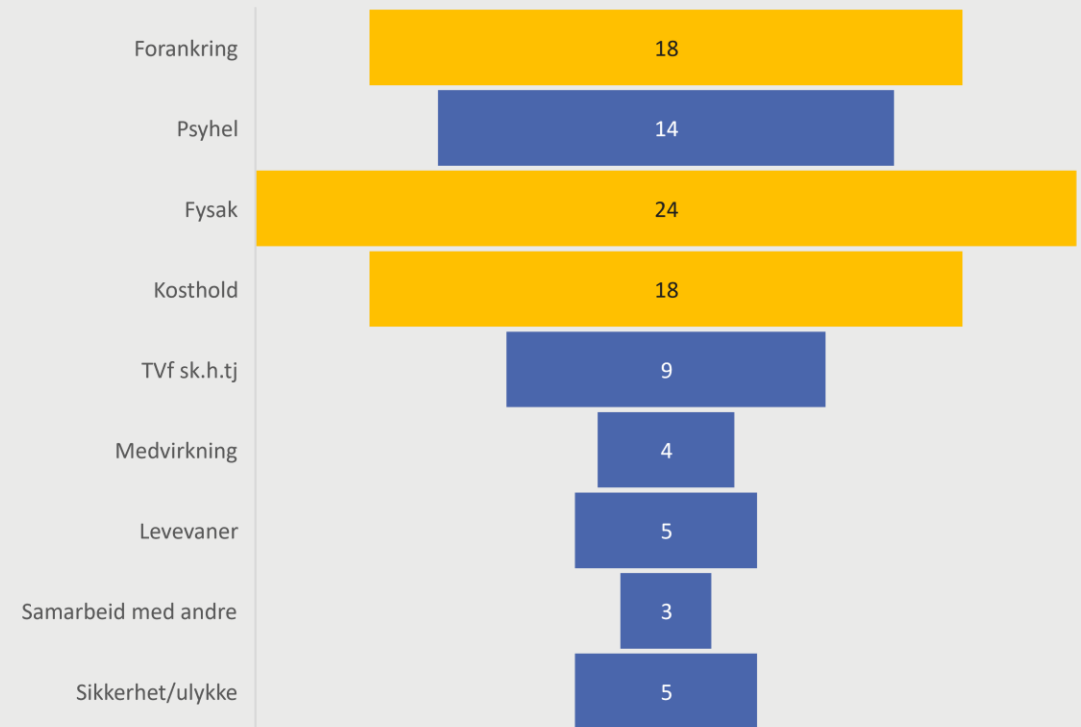
■ Vet ikke ■ Samtale på trinnet ■ Ståstedsanalysen ■ Diskusjon og personalmøter ■

Vanskeligst

Vanskeligste klriterie å få til bh. Prosent

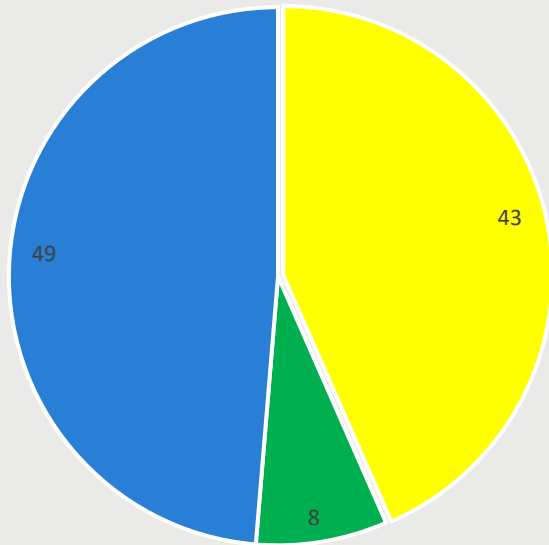

Vanskeligste kriteriet å få til sk. Prosent

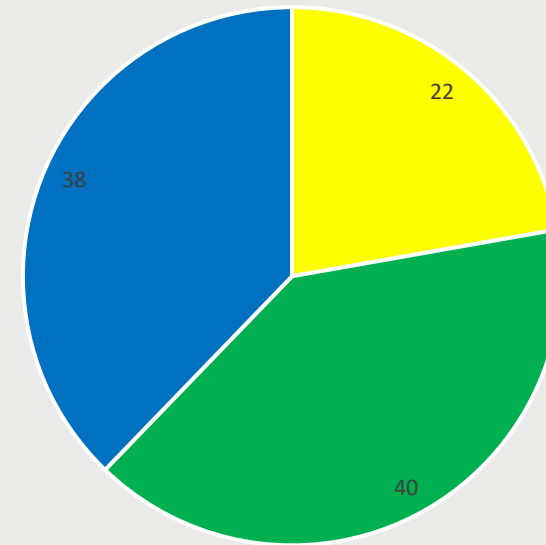
Hjelp fra andre

Bistand fra andre bh. Prosent

■ Barnehagefaglig ledelse ■ Friluftsråd ■ Andre

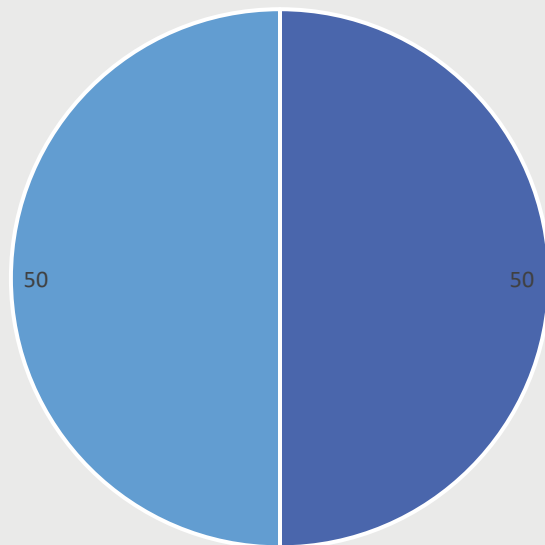
Bistand fra andre sk. Prosent

■ Skolefaglig ledelse ■ Friluftsråd ■ Andre

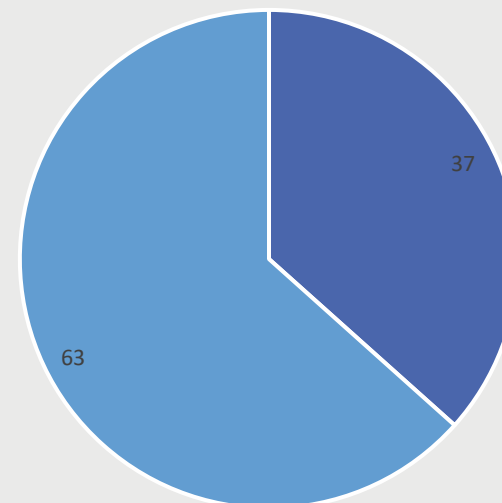
Trenger hjelp for å bli/være hefre

Prosent som oppgir at de trenger annen hjelp bh

■ Nei ■ Ja

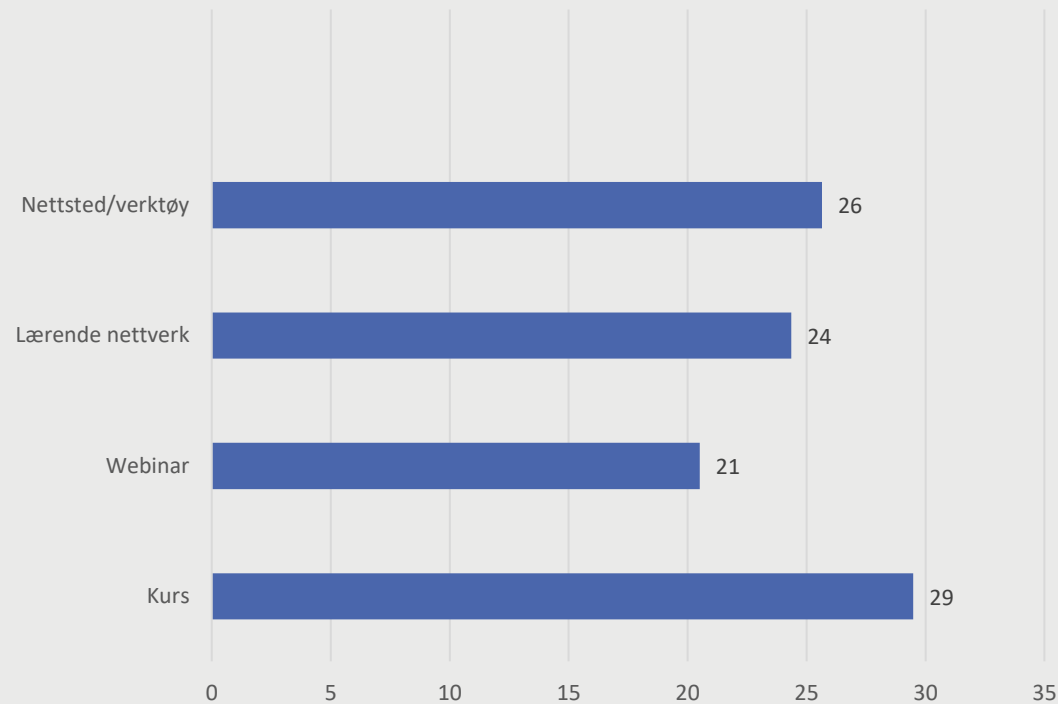
Prosent som oppgir at de trenger annen hjelp sk .
Prosent

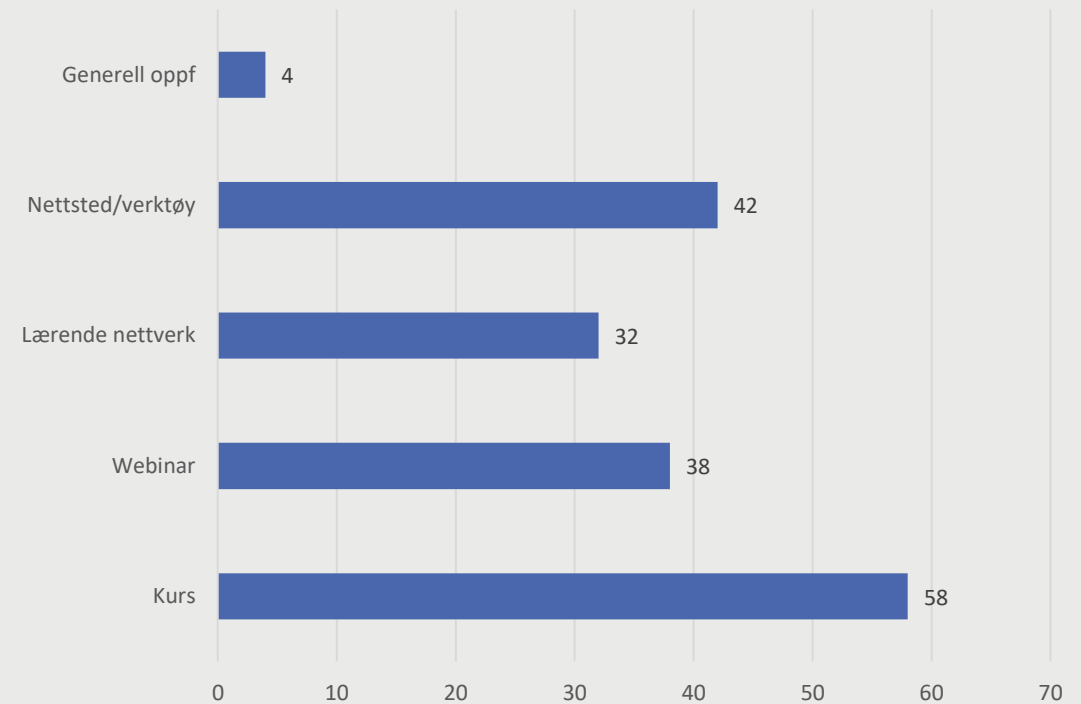
■ Nei ■ Ja

Hva trenger dere hjelp til?

Hva trenger dere hjelp av andre til bh? Prosent

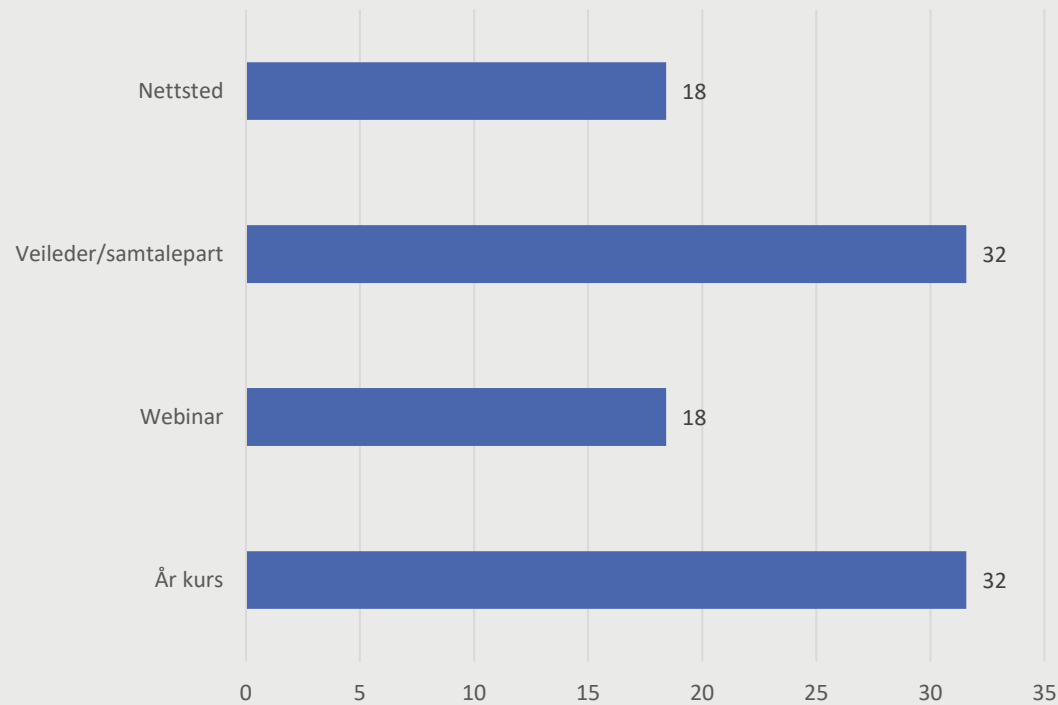

Hva trenger dere hjelp av andre til?

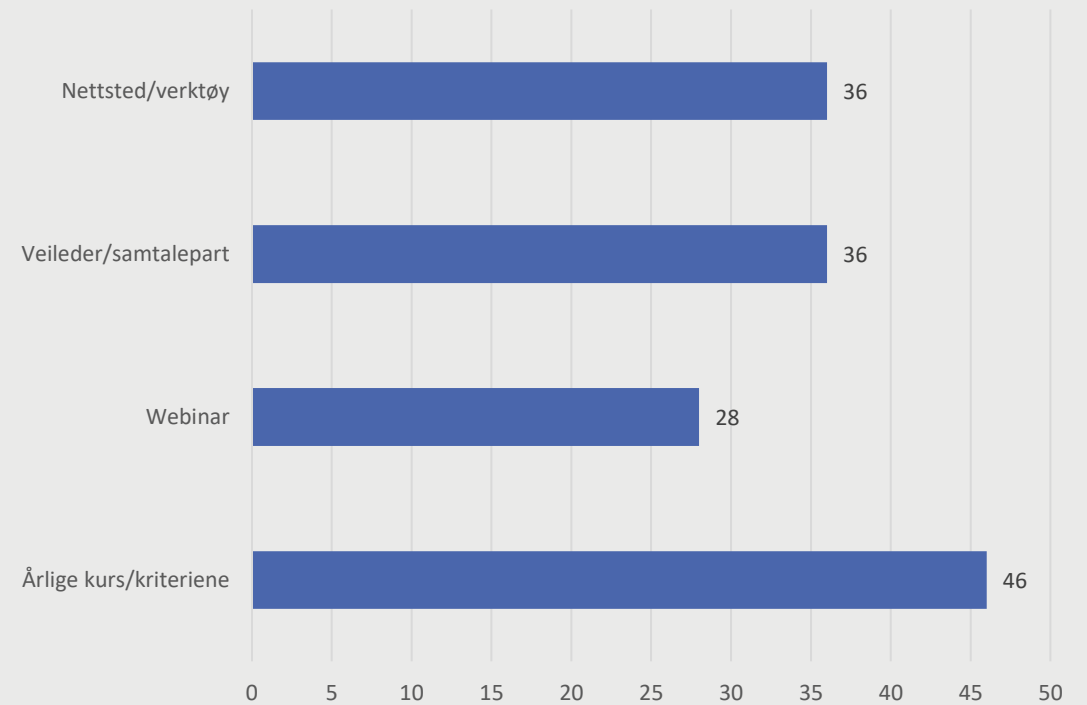

Nfk's rolle

Nfk's rolle bh

Nfk's rolle sk

Noen tilbakemeldinger

- Et arbeid som har gjort oss alle mer bevisste på helsefremmende arbeid
- Veldig viktig for bevisstgjøringen av oss selv, foreldre og politikere. Forplikter
- Viktig tema, viktig å utjevne sosiale forskjeller
- Vi må bli bedre å vise hva vi er gode på, promotere helsefremmende barnehager - hva det er og hvordan vi jobber med det.
- Viktig med litt trykk utenfra, slik at arbeidet blir prioritert.
- Veldig bra at vi har dette som et styringsdokument for arbeidet vårt. Bidrar til å holde oss fokusert på oppdraget.
- Ønsker mer kursing om måltider i barnehage som sikrer mat som tar kort tid og er økonomisk
- Det er et godt verktøy som synliggjør hva vi er gode på og hva vi bør ha fokus på.
- Viktig at dere er inne overordnet

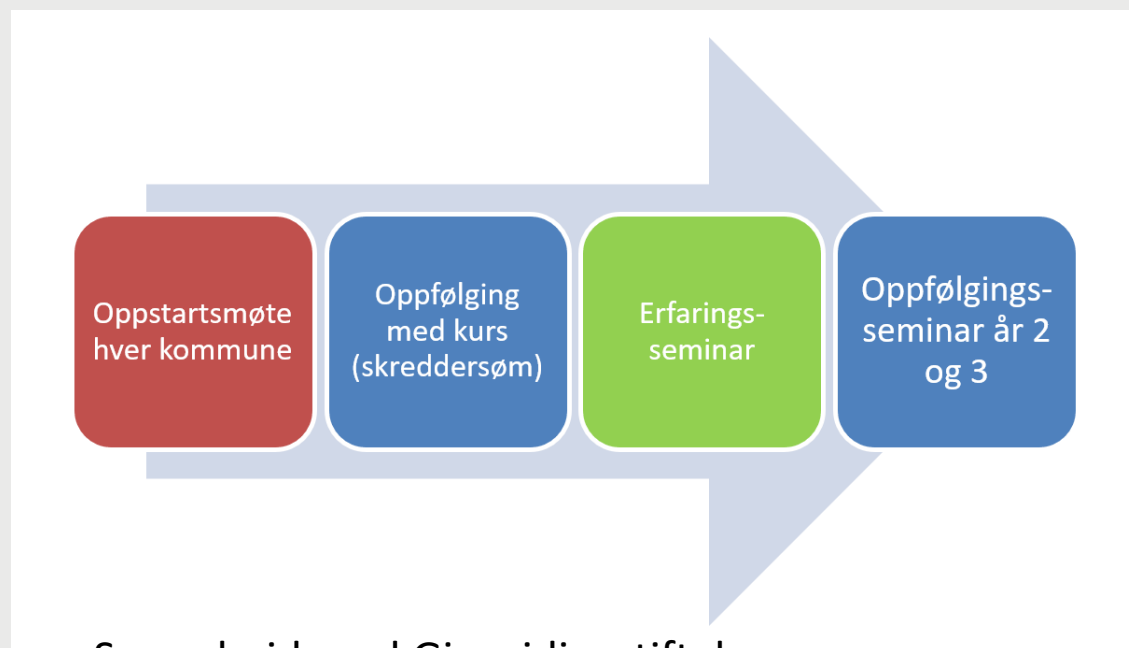
Noen tilbakemeldinger skole

- Et samlet system som absolutt burde vært utnyttet bedre for vår del for å sikre mye viktig i elevenes skolehverdag
- yess
- Det å arbeide helsefremmende er ikke forankret i vår organisasjon. Stor utskifting av personalet har gjort det vanskelig å følge opp dette arbeidet.
- Viktig at også private skoler blir ansett som en del av kommunen.
- Det vanskeligste å jobbe med er psykisk helse, fordi det er så kompleks og det er ofte her de største utfordringene ligger. Dette er også noe vi trenger kompetanseheving på, samt at det er veldig viktig at andre samarbeidsparter kommer inn og bruker sin kompetanse.
- hjelp
- Skolehelsetjenesten er veldig engasjert i arbeidet med helsefremmende skole, jeg føler vi alle er inkludert i arbeidet og har mye fokus på det. Fysisk aktivitet er noe jeg tenker er viktig å få mere av. Vi har mange som faller utenfor idretten og som er inaktive i friminuttene også. Fysisk aktivitet fremmer god psykisk helse og her mener jeg vi kunne lagt mere til rette for elevene. Ser også i kroppsøving at vi får lettere med de elevene som ikke er komfortabel med ballsport og konkurranseidrett ,når vi har mer lek blir det en bedre sosial samhandling mellom elevene.
- Det er for lite fokus på området. Det jobbes for lite med temaet. Rektorer må involveres mer . Det må utarbeides planer som vi får utdelt fra kommunen slik at skolene gjør ting likt. Folk og lærere må få kunnskap.

Metodikk

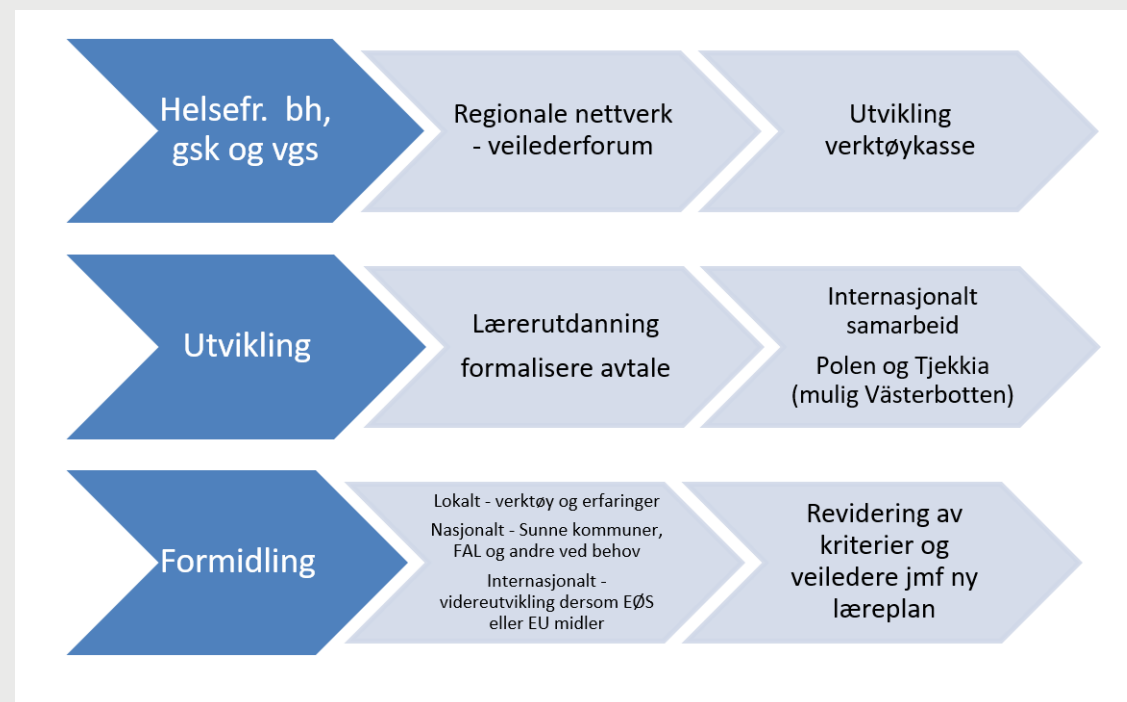
Fylkeskommunens rolle – koordinere og veilede

2016-2019

Samarbeid med Gjensidigestiftelsen,
1, 4 millioner per år i 3 år.

2020 →

God helse er viktig for barns utvikling og evne til mestring og læring. Skolen er viktig for å bygge gode levevaner i tidlig alder. Grunnlaget for kriteriesettet bygger på FNs barnekonvensjon, opplæringsloven, folkehelseloven og gjeldende forskrifter for skoler. Skolen er godkjent etter forskrift om miljørettet helsevern.

Formål

Helsefremmende arbeid i skolene skal bidra til god helse, trivsel, læring og gode holdninger for elever og ansatte.

1 Helsefremmende arbeid er forankret i skolen

Det helsefremmende arbeidet er forankret i skolens årsplan, vedtekter, øvrige styringsdokumenter og arbeidsmåter. Arbeidet evalueres jevnlig. De ansattes kompetanse skal sikre en god helsefremmende skolehverdag.

2 Skolen arbeider systematisk for å fremme psykisk helse og godt psykososialt miljø

Skolen arbeider aktivt for at den enkelte elev skal oppleve trivsel, trygghet og sosial tilhørighet. Det arbeides aktivt med forebygging av mobbing og krenkelsers.

3 Alle elever er fysisk aktive minst 60 minutter hver dag

Aktiviteten kan deles opp i flere bolker, både ute og inne. Aktivitetene bør være varierte og medføre at man blir andpusten og at kroppen blir utfordret fysisk på ulike måter.

4 Nasjonale retningslinjer for skolemåltidet følges

Måltidet bygger på at elevene har med seg matpakke. Skoler med kantine/matbod må stimulere elevene til sunne valg. Det er lagt til rette slik at det er enkelt å velge kaldt vann som tørstedrikk.

5 Skolen er tobakks- og rusfri

Det er ikke tillatt å bruke røyk, snus eller andre rusmidler i løpet av skoletiden. Dette gjelder alle elever og alle ansatte som har kontakt med elever i løpet av skoletiden.

6 Skolen har en tilfredsstillende tverrfaglig skolehelsetjeneste

Skolehelsetjenesten skal være tilgjengelig på skolen for elevene som et gratis lavterskeltilbud med mulighet for «drop-in» for elevene. Tjenesten skal være tverrfaglig.

7 Skolen har gode rutiner for samarbeid med og medvirkning fra elever og foresatte

Skolen har tydelig medvirkning fra elever og foreldre i utviklingen av skolens miljø og ulike tilbud. Klasseråd, elevråd og FAU brukes aktivt i arbeidet. Elevenes fysiske og psykiske helse og samspill med andre er tema på foreldremøter og i foreldresamtaler.

8 Skolen gir opplæring i levevaner og har arbeidsmåter som fremmer helse

Elevene gis opplæring i helsefremmende levevaner. Alle elever skal kjenne de nasjonale kostråd og anbefalinger for fysisk aktivitet. Varierte undervisningsmetoder sikrer at flere elever får muligheten til å oppleve mestring.

9 Skolen samarbeider med andre instanser

Det etableres tverrfaglig samarbeid med andre instanser etter behov, dette for å sikre et helhetlig tilbud rundt eleven.

10 Skolen arbeider systematisk med sikkerhetsfremmende og ulykkesforebyggende arbeid

Det arbeides med trafikkopplæring, og andre sikkerhetsfremmende og ulykkesforebyggende tiltak for å skape robuste og trygge elever. Skolen har gode rutiner for internkontroll.

Verktøyene vi bruker

1. Helsefremmende arbeid er forankret i skolen				
	Ja	Delvis	Nei	Kommentar (valgfritt)
Jeg opplever at det helsefremmende arbeidet er forankret i skolens virksomhetsplan og andre planer på skolen. Forankringen skjer i alle ledd: elever, ansatte, ledelse og foreldre.				
Skolen evaluerer helsefremmende arbeid årlig gjennom bruk av de selvvalgte verktøyene.				
Jeg følger opp skolens planer for prioritering, gjennomføring og vedlikehold av kriteriesett for helsefremmende skole.				
Jeg snakker og møter skole som en helsefremmende skole.				

Egenevaluering

Rapporteringsskjema helsefremmende skoler – baseres på egenvurderingsskjema

Skolens navn: _____

Ferdig utfyllt skjema sendes/legges i xxxxxxxx kommunes sakssystem, private skoler sender til: xxxxxx

Blått felt: Ja/Nei Grått felt: Beskriv hva, hvordan, på hvilken måte
Merkegrønt: Trengs ikke fylles ut

1. Helsefremmende arbeid er forankret i skolen		
	Ja/nei	Beskriv på hvilken måte
Helsefremmende arbeid er forankret i skolens virksomhetsplan, arbeidsmåter og andre styringsdokumenter.		
Skolen har en plan for prioritering, implementering og vedlikehold av kriteriesett for helsefremmende skoler.		
Evaluerer gjennomføres årlig		
2. Skolen arbeider systematisk for å fremme psykisk helse og et godt psykososialt miljø		
	Ja/nei	Beskriv på hvilken måte
Skolen arbeider for å skape gode relasjoner mellom elev og lærer		
Skolen arbeider for å skape positive relasjoner og kultur for læring blant elevene		
Resultater fra Elevundersøkelsen og Ungdata brukes som grunnlag for arbeidet med det psykososiale miljøet		
Skolen har skriftlige rutiner for oppfølging av hendelser (mobbesituasjoner etc.)		
Skolen har skriftlige rutiner for oppfølging av uforutsette hendelser (ulykkes/dødsfall etc.)		
Skolen bruker et egnet verktøy/metode for å fremme psykisk helse og et godt psykososialt miljø		

Rapportering kommune

Skilt (alternativt skilt)

Logo, sosiale medier, timeplaner etc

En helsefremmende barnehage/skole

1. Har forankret arbeidet i ledelsen og planer
2. Arbeider systematisk (planlegger, forplikter og evaluerer)
3. Har rutiner og sjekklistor
4. Samarbeider med elever, foreldre, skolehelsetjeneste, lokalmiljø

